

5. Управління освітою як відповідь на виклики глобальної цивілізації і посткоронавірусного її розвитку

Управління освітою як відповідь на виклики глобальної цивілізації і посткоронавірусного її розвитку є важливою компонентною системи національного господарства, яке забезпечує кожну її ланку освіченими та кваліфікованими працівниками, задовольняє попит в освітніх послугах завдяки індивідуально-емпіричному і праксеологічному досвіду закладів вищої освіти, формуючи парадигму конкурентоспроможної та наукоємної економіки, яка сприяє підвищенню національного добробуту та конкурентоспроможності кожного ЗВО та її випускника..

Центром розвитку людства є дискурсо-сміслення управління освітою, яке розкриває об'єктивність глобального сучасного світу з його викликами цивілізаційного поступу (онтосу, природи, соціуму, техніки, людини), що розвивається як відповідь на виклики цивілізації і одночасно як відповідь на потреби людини, яка повинна знайти своє місце і можливості конкурентного самоствердження у новому глобальному середовищі. Освіта, її організація, напрями розвитку, зміст і навчальні технології знаходяться в епіцентрі дискусій ідей, гіпотез, програм, цілей, що розгорнулись нині в світовому просторі з метою підготовки конкурентоспроможних спеціалістів відповідно до потреб глобального суспільства. Адаптація людини до глобального світу досягається завдяки викладанню суспільних наук (філософії, політекономії,

економічної теорії, психології, соціології, політології, культурології тощо), в основі яких відображення конкретно-об'єктивної реальності, активної діяльності індивідів, отриманої шляхом когнітивізації світу та адаптації її до суперечливого, посткапіталістичного глобального світу, в якому кожна особистість повинна стати суб'єктом взаємопов'язаного і взаємозалежного глобального світу.

Управління освітою як відповідь на виклики цивілізації та посткоронавірусного її розвитку вимагає формування творчо-креативної освіти та еліти, яка б сприяла досягненню цифровізації світу та активно включалася у перетворюючі інноваційні процеси, які передбачають знання іноземних мов, практичної психології, історії, етикету. Суттєва частка викладання дисциплін повинна припадати на якісну підготовку спеціалістів, що передбачає не тільки їх теоретичну підготовку, а, особливо, й практичну, яка репродукується за допомогою, по-перше, теоретичних механізмів психіки, як пам'ять, перцепція, репродуктивна і креативна уява, формування ейдетичних образів та парадигм інноваційних знань, встановлення одиничного, загального, переходу від конкретного до абстрактного і навпаки, що заповнені за допомогою сенсорно-рецептивного апарату, які виявляють екзогенні і ендогенні закономірності; по-друге, перетворення отриманої інформації на знання, яке сприяє перетворенню теоретичних знань в інноваційні механізми досягнення більш конкурентоспроможної моделі економіки, господарства, суспільства та їх виживання у порівнянні із застарілими, що не відповідають сучасній дійсності.

Найважливішим критерієм ефективності діяльності вищої освіти і науки загалом і конкретного вищого навчального закладу, зокрема є попит на фахівців на ринку праці, які були б витребуваними і креативними, мали системне і структурне мислення, що сприяло їх адаптації до сучасних умов виживання цивілізації у кореляції з активно-динамічно-прогресивними процесами досліджуваної сфери. Сучасні тенденції розвитку суспільства та освіти трансформуються у контексті інтенсивного розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, швидкої еволюції форм суспільної діяльності у бік цифровізації, зайнятості молодих випускників на новому ринку праці, появи нової номенклатури спеціальностей та професій, поглиблення соціальної диверсифікації та формування нових форм соціальної взаємодії, що вимагають змін в освіті у зв'язку з появою нових кардинальних закономірностей освіти – інформатизації та цифровізації. Це властиве не лише Україні, а й усім країнам світу посткапіталістичного етапу глобального розвитку, що вимагає формування нової парадигми освіти посткапіталістичного розвитку, в основі якого нові ідеї, знання,

закономірності, тенденції, механізми апробації нового глобального знання, появи нових методів гностизації сучасного світі - нелінійності, синергетизму, адаптивності управлінських технологій, що й актуалізує нову імпульсацію для мультиеволюційних поліпроцесів як самої дійсності, так і їх втілення у змісті тієї чи іншої дисципліни.

Проблема полягає ще й у тому, що освіта базується на культурних засадах суспільства, яка є консервативним явищем, тому часто освіта відстає від змін у суспільному і культурному середовищі, що вимагає формування таких субстанціональних первоначал, в основі яких особистість як суб'єкт культуротворчості, пізнання і діяльності, культуротворча праксеологічна спрямованість на перетворення дійсності, еволюція різноманітних поліпроцесів у науках у зв'язку з тим, що із зміною самої дійсності, повинен змінюватися і предмет дослідження тієї чи іншої дисципліни, науки, концепції, теорії, парадигми та змінюватися мультимоделі наукового пізнання і дискурсоосмислення. Нині у низки громадян виникають ідеї, що освіта та й наука як інститути у нинішньому виді застаріли, наприклад, що знання, які дають університети, можуть набутися й у межах короткострокових курсів, проте ніякі короткострокові курси не можуть дати того, що дає повноцінна освіта з її іноваційно-креативним змістом та науковими і культурними модусами, принципами, смислами, індикаторами.

Основні проблеми управління освітою як відповідь на виклики глобальної цивілізації і посткоронавірусного її розвитку та шляхи їх вирішення:

- підвищення обсягу матеріалу, відведеного на самостійне опрацювання, так як фактично понад 50–60% матеріалу навчальної програми тієї чи іншої дисципліни відводиться на самостійне опрацювання виявлення загальних закономірностей розвитку сучасного світу;

- у навчальному процесі не в повній мірі використовують різноманітні компоненти іноваційних педагогічних методик, технік, технологій, основою яких є інтерактивність та максимальна приближеність до реальної професійної діяльності майбутнього фахівців;

- невідповідність дисциплін, які викладаються в Україні, європейським стандартам, а також перспектива взаємозарахування навчальних досягнень між різними навчальними закладами як усередині України, так і в Європі. Такі заходи повинні були сприяти мобільності студентів між вищими навчальними закладами у межах ЄС, спрощенню можливості працевлаштування студентів, підвищенню якості освіти, урахування вимоги часу, у тому числі глобального розвитку світу та все більшого прикладного характеру знань;

- нерівноправність приватних ЗВО як складних макроструктур, що не мають державного замовлення;

- невизначеність щодо алгоритмів проходження процедури акредитації та ліцензування;

- низькі обсяги фінансування з державного бюджету, так як державне фінансування вищої освіти та науки в Україні є вкрай незадовільним і не відповідає вимогам і нормам законів України «Про освіту» та «Про вищу освіту». Відповідно держава втрачає передові позиції щодо рівня освіченості громадян, скорочуються масштаби та рівень якості підготовки науково-педагогічних кадрів, помітно погіршуються умови для творчої роботи вчених і викладачів та мультиструктури кількісної трансформації науки;

- незадовільний стан науково-дослідної діяльності ЗВО на сучасному етапі, який знаходиться в інваріантній констеляції з об'єктом, світовою практикою та свідчить про те, що лише тісне поєднання освіти з наукою є запорукою забезпечення високої якості освіти та належного інтелектуального супроводу державотворення;

- низький рівень інноваційності освіти, яка переходить у якісні трансформації;

Таким чином, окрім власне євроінтеграції в освітній сфері через систему освіти, необхідно спрямувати заклади вищої освіти на зважений підхід до кількості та якості викладання, виходячи з потреб концептуально-дискурсивних побудов суспільства та перспектив розвитку трансформаційної логіки економіки України.

Трансформаційні системні перетворення в Україні зумовлюють зміну бачення ролі вищої освіти в державній політиці, дискурспозиціонують введення законів-постулатів еволюційних форм мислення, вимагають уточнення існуючих та встановлення нових пріоритетних напрямів її розвитку, які рефлектуються у цих матрицях, а також механізмів адаптації інституту освіти до сучасних соціально-економічних умов. Це потребує переосмислення підходів до чинної практики регулювання відповідних процесів у сфері вищої освіти, що передбачає їх адаптацію до динамічних умов розвитку моделей і парадигм цифровізації науки та освіти, використання кращих зарубіжних інноваційних практик, а також врахування світових тенденцій розвитку економічних відносин та людських ресурсів для розвитку дискурсивного та адаптивного мислення та спираючись на принципи-положення багатозначності напрямів розвитку освіти.

Сучасний етап трансформації системи вищої освіти відзначається глибокою проникністю в значення і смисли соціальної сфери та економічної

діяльності, виходом на глобальні ринки праці, достовірно-істинних індексацій послуг, товарів і капіталу. За таких умов результативне реформування системи вищої освіти неможливе за рахунок лише адміністративних методів самої системи освіти. Необхідні консолідовані зусилля владних структур усіх рівнів, працедавців, населення з урахуванням стану економіки та суспільних потреб.

Якщо проводити глибший аналіз – потрібно буде визначити проблеми розвитку вищої освіти, які зумовлені не лише економічною й політичною нестабільністю у суспільстві, посиленням розриву між конституційними гарантіями здобуття доступної й безкоштовної освіти та реальним державним її забезпеченням, а й незавершеністю реформування практично усіх секторів економіки; недостатнім бюджетним фінансуванням та специфікою підготовки кадрів для окремих галузей національної економіки, шукаючи патерни за допомогою технік майнінгу даних. Тому роль держави у розв’язанні цих проблем є вагомим і потребує ефективнішого використання існуючого та розробки новітнього інструментарію державного регулювання системи підготовки фахівців, щоб згенерувати зведені дані.

Статистичний і системний аналіз проблем управління освітою як відповідь на виклики глобальної цивілізації і посткоронавірусного її розвитку може дати відповідь на пошук або вибір важливих, інформативних змінних або «атрибутів» того, що процес модернізації має комплексний і системний характер, охоплюючи всі сфери в соціальному, політичному та економічному житті суспільства; супроводжується трансформацією інструментів і способів освоєння та посилення контролю з боку громадянського суспільства, технологічним прогресом; є довгостроковим (десятиліття) процесом, тому що масштаб вирішуваних завдань вимагає адаптивних змін і є відповіддю на кризові явища в соціально-економічній системі країни.

Метою реформування освітньої галузі є створення привабливої та конкурентоспроможної національної системи вищої освіти України та її параметрів, інтегрованої у Європейський простір вищої освіти та Європейський дослідницький простір.

Основними завданнями реформ визначено: забезпечення конституційних прав громадян на якісну вищу освіту та рівного доступу до якісної вищої освіти; реорганізацію системи управління вищої освіти з метою забезпечення захисту національних, регіональних і місцевих інтересів, а також інтересів усіх суб’єктів національної системи вищої освіти України найбільш релевантних до пошукового запиту; трансформацію університетів у центри незалежної думки, які здатні продукувати ідеї для прискореної

модернізації країни, що є чітко визначеним процесом із яким імовірність того, що університети досягнуть успіху; забезпечення справедливої конкуренції між закладами вищої освіти як критично важливого концептуального інструменту та запоруки високої якості вищої освіти; створення належного зв'язку між ринком праці та системою вищої освіти, що мають шанси на успіх при запуску інтеграції вищої освіти України у світовий і європейський освітньо-науковий простір.[1]

У сфері вищої освіти основні цілі державного регулювання визначені у ст. 3 Закону України «Про вищу освіту». Зокрема це сприяння сталому розвитку суспільства, міжнародній інтеграції України у Європейській простір, забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку держави, підвищення якості вищої освіти, що має спеціальний набір технік для вирішення завдань. Інструменти державного регулювання вищої освіти, передбачені законодавством України, можна розділити на два блоки, проте, щоб робити це професійно, потрібні певний досвід і вміння::

- 1) модернізація стандартів освітньої діяльності та вищої освіти;
- 2) модернізація інструментів регулювання ринку вищої освіти (ліцензування, квотування, державна підтримка у вигляді цільового державного замовлення, цільових пільгових кредитів, податкових пільг).

Доцільність державного регулювання на рівні стандартів не викликає жодних сумнівів, чого не можна сказати про чинні інструменти регулювання ринку освітніх послуг, які слід проводити систематично й організовано. Перш за все необхідно забезпечити реальну рівність умов функціонування закладів вищої освіти усіх форм власності, якщо їх діяльність відповідає стандартам.

Управління освітою як відповідь на виклики глобальної цивілізації і посткоронавірусного її розвитку висуває все більш жорсткі вимоги до якості освіти, яка виступає базою для підготовки успішного, конкурентоспроможного, кваліфікованого фахівця, тобто як робити знання або продуктивність інтелектуального агента із часом кращим, у відповідь на проблеми посткоронавірусного розвитку, які виникають перед вищою школою. Для такого покращення часто потрібно аналізувати дані навколишнього середовища і робити прогнози щодо появи нових проблем. Глобалізаційні та євроінтеграційні процеси виводять освіту за межі локального застосування, що потребує її розвитку на інноваційних засадах аналізувати дані й шукати корисні або інформативні патерни, які допоможуть вирішити проблеми. Дуальність освіти є одним з напрямів, який дає змогу студентам удосконалити і розширити свої можливості на ринку праці, а роботодавцям отримати сучасних сформованих спеціалістів.

«Дуальність» навчання полягає у тому, що навчальний процес ділиться на практичну і теоретичну частини, по черзі змінюючи один одного протягом усього періоду навчання, що зосереджені на покращенні продуктивності розвитку знання як інтелегентного агента, мета якого вибудувати логіку і приймати рішення у своєму середовищі. Навчальний процес схвачений як єдине ціле і єдиний механізм, в основі якого запуск класичних занять в університеті, які тривають в середньому близько трьох місяців і проводяться безпосередньо в університеті у вигляді лекцій, семінарів, проектних робіт, іспитів, але й навчання комерційному використанню знань, пов'язаному з бізнесом, відповіді на питання бізнесу за допомогою технік майнінгу, як збирати, аналізувати і використовувати дані, основою чого є така наука, як Data science. Практику студенти проходять на підприємстві, з яким у них укладений контракт на навчання, як трактувати й узагальнювати інформацію і якими принципами керуватися, щоб використати зібрану інформацію для вашого бізнесу, формуючи дата-аналітичне мислення.[10]

При цьому студентам надається можливість отримати безпосереднє уявлення про робочі процеси на фірмі, набратися реального досвіду і взяти участь у внутрішніх проектах, перейти від завдань майнінгу даних до завдань бізнесу. Як правило, фірми зацікавлені у залученні студентів на постійну ставку відразу ж після закінчення університету.

Управління освітою як відповідь на виклики глобальної цивілізації і посткоронавірусного її розвитку посилює концептуальний і праксеологічний підхід до навчального процесу, включаючи теоретичну частину, оплачується підприємством, на якому студент працює, зарплата залежить від фірми-партнера і сфери бізнесу. Наприклад, учні на економічних спеціальностях заробляють більше, ніж студенти технічних і соціальних напрямків, а зарплати у сфері торгівлі вище, ніж в охороні здоров'я, що привело до того, що освіта має клієнтоорієнтоване середовище у якому клієнт завжди прав. Дуальна освіта, поєднуючи теоретичну складову освітньої програми під час навчання у закладах вищої освіти із практичними навичками безпосередньо в підприємствах та установах, зближує ЗВО і роботодавців для досягнення успіху суспільства у цілому. Сьогодні добробут конкретної людини і загалом не прив'язаний до продуктивності праці й ефективності використання ресурсів у класичному їх розумінні. Оскільки все більше поширюється використання штучного інтелекту, то необхідність у висококваліфікованих і освічених фахівцях лише збільшується. Освіта сьогодні стає масовою.

Освітні інновації можуть ініціюватися державою, закріплюватись законодавчо і впроваджуватись у суспільство, університети у США все ще провідні виробники інтелектуального продукту у світі. Економічна ситуація

в Україні не сприяє організації системи дуальної підготовки за німецьким зразком, але деякі університети все ж таки вже працюють за й цією формою навчання. Наприклад, в НУБіП України запроваджено у дію навчальні плани підготовки фахівців з елементами дуального навчання, розроблено додатки до робочих навчальних програм, де відсоток теоретичного та практичного навчання складає 30/70; 60/40 залежно від дисципліни; введена індивідуальна форма навчання, що дає можливість студентам одночасно з навчанням опанувати обрану професію безпосередньо на виробництві, на робочих місцях, які оснащені сучасною технікою з новітньою технологією з подальшою можливістю працевлаштування. Такий підхід до надання освітніх послуг дає позитивні результати у формуванні професійних компетентностей і робить конкурентоздатними студентів як динамічно трансформаційної екзистенції на рівні креативності.

Управління освітою як відповідь на виклики глобальної цивілізації і посткоронавірусного її розвитку свідчить, що позитивними сторонами дуальної форми навчання можна вважати:

- можливість спробувати себе в тій чи іншій професії і, можливо, скоригувати спеціалізацію;
- при наявності закордонних філій, компанії надають своїм студентам можливість провести одну з практик за кордоном;
- отримання зарплати з першого робочого дня як під час теоретичного навчання у ЗВО, так і під час практики. Розмір заробітної плати залежить від величини компанії, спеціальності та галузі промисловості;
- оплачуване навчання. Контракт на навчання також є одним з визначальних чинників при надходженні, так як в такому випадку зарахування;
- відмінні кар'єрні можливості, так як компанії, які вклали фінансові та часові ресурси в навчання студентів, зацікавлені в тому, щоб випускники залишилися у них працювати після завершення навчання.

Як недоліки такої форми навчання можна визначити наступне:

- не кожен спеціальність можна вивчати дуально, крім того, пропозиція на ринку залежить від стану справ в індустрії: чим вище нестача фахівців у певній сфері, тим більше дуальних спеціальностей за даним напрямком;
- висока конкуренція серед абітурієнтів (заявка подається за рік до закінчення школи);
- складність в поєднанні роботи і навчання, так як до студентів пред'являються такі ж вимоги, як і до співробітників компанії;

- місце розташування, так як іноді підприємство знаходиться в іншому місті в відміну від університету, тому багато часу йде на проїзд;
- невелику відпустку, який становить близько 24–30 днів в році на відміну від університетських піврічних канікул;
- необхідна висока самоорганізація, відповідальність і мотивація, направлені на формування дискурсивно-правильного мислення.

Управління освітою як відповідь на виклики глобальної цивілізації і посткоронавірусного її розвитку потребує активного використання аналогічних методів, матриць, структур освітньої діяльності, що дозволяє підвищити рівень конкурентоспроможності закладів вищої освіти, забезпечувати нагальні потреби на ринку освітніх послуг серед споживачів, сприяти реалізації Закону України «Про вищу освіту», де відзначається необхідність приведення ринку надання освітніх послуг до міжнародних стандартів. Саме дискурсузагальнення дуальної моделі освітнього процесу орієнтоване на інтеграцію освітньої, наукової, інноваційної, виробничої та соціальної діяльності. Водночас це сприяє зростанню не просто потенціалу країни, а висококваліфікованого людського потенціалу. Оскільки в Україні спостерігається тенденція зростання частки населення з вищою освітою, а роботодавці здебільшого нарікають на відсутність в українських випускників ЗВО практичних навичок через великий розрив між теорією і практикою, то реалізація даного напряму трансформації форм освіти забезпечить подальше підвищення її якості і наближення до європейських стандартів.

Управління освітою як відповідь на виклики глобальної цивілізації і посткоронавірусного її розвитку свідчить, що сучасне життя розвивається бурхливими темпами і коригує парадокси освіти. Останнім часом з'явилися нові канали соціалізації, які суттєво впливають на процеси формування молоді, її адаптацію в суспільстві, формування різноманітних компонентів культури. Одним із них є глобальний інформаційно-мережевий простір, який пронизує всі сфери соціального життя і проявляється в креативно-культурних абрисах порядку. Знижується роль офіційно-інституціональних каналів адаптації і водночас зростає вплив безпосереднього оточення, ЗМІ, зразків масової культури, природи, культури, світу, соціуму. Сучасне інформаційне поле впливає на молодь як на найбільш мобільну соціальну групу, готову до сприйняття нових цінностей і норм екзистенції.

Молодь, порівняно краще засвоює нові інформаційні технології і стає їх основним користувачем, виступаючи проти сурогатів цивілізації. Вона починає по-новому вирішувати завдання самореалізації і самопрезентації з орієнтацією на ціннісну шкалу соціокультурного визначення. Це пов'язано з

можливостями соціальних мереж формувати комунікаційні поля, які діють постійно, забезпечити анонімність, яка дозволяє людині проявити більшу свободу, переживання емоцій, які не реалізовані в реальному житті. З'являється ілюзія постійного включення у взаємодії Інтернету, який колонізував нові терени і привів до відсутності психологічних бар'єрів. При цьому виникає залежність молоді від глобального простору, зменшення соціальних контактів, що може призвести до дезадаптації, депресій, відчуження. Занурюючись в інтернет-системи, людина поступово ізолюється від живого спілкування, тому постає проблема комп'ютерної самотності, інформаційно-технологічної самоізоляції індивіда, що часто негативно позначається на його адаптації, а освіта перетворюється на сервіс «ходіння в університет» і товар масового вжитку. До більшості американських студентів ставляться як до клієнтів, а не учнів. Перетворення університетського досвіду на товар не лише руйнує саму цінність дипломів, а й підриває віру пересічних американців у те, що виші взагалі означають, - відмічає Ніколс Том у роботі «Диванні експерти. Як необмежений доступ до інформації робить нас тупішими».

Тут можна нагадати адаптований варіант теорії поколінь, розробленої вченими Н.Хоувом і У.Штраусом (N.Howe, W.Strauss) в 1991р., в якому виділяють наступні покоління нині живих людей: Переможці - 1900-1922 року народження, Мовчазні - 1923-1942, Бебібумери - 1943-1962, X (ікс) - 1963-1982, Міленіум або Y (ігрек) - 1983-2002, Z (зет) – з 2003 року народження у різних джерелах приводиться дещо інша класифікація поколінь за роками народження. Щодо цього у XXI столітті з розвитком високих технологій відбуваються великі зміни у сфері освіти. Викладачі відзначають, що традиційні методики і інструменти навчання не дають необхідних результатів. Проте факт лишається фактом: багато американських закладів вищої освіти не здатні забезпечити власних студентів базовими знаннями і навичками, які формують фаховість.

Управління освітою як відповідь на виклики глобальної цивілізації і посткоронавірусного її розвитку свідчить, що сьгоднішні студенти - це представники покоління Y, вже тотально залучені у цифрові технології, для яких традиційна модель навчання в установах вищої освіти вже не є цілком ефективною. На зміну їм йде кардинально нове покоління студентів. (Зараз - це дошкільнята та школярі, народжені після 2000-х років), що проходять соціалізацію в епоху бурхливого розвитку інформаційних технологій, і умовно названих Поколінням Z («цифрове покоління», «цифрові аборигени», NetGeneration, InternetGeneration, DigitalNative, Покоління ЯЯЯ і ін.). Принципова відмінність «цифрового покоління» полягає у тому, що

технології у нього «в крові», діти користуються ними вже зовсім на іншому рівні, так як зростають в епоху смартфонів, високого візуального дозволу, об'ємного звучання, 3D і 4D графіки, мобільних технологій, комп'ютерних ігор, глобалізації та постмодернізму. Вони не пам'ятають світ без інтернету і соціальних мереж. Те, що попередні покоління називали «новими технологіями» або «технологіями майбутнього», для покоління Z вже сьогодення. Проте під загрозою формування критичного мислення, тобто здатності неупередженого ставлення до інформації. Відвідування університету вже не гарантує вищої освіти, натомість виші тепер пропонують повний сервіс «ходіння в університет» та демонструють втрату фаховості.

Особливістю даного покоління молоді - більш образне мислення, більш високі вимоги до мотивованості, що вимагає при роботі з учнями наявності більш чітких стимулів, які визначають конкретний результат за конкретну роботу. Є думка, що саме представники цього покоління є найбільш технічно підготовленими, амбітними, самостійними, заповзятливими і цілеспрямованими індивідами. Проте якщо виші у США демонструють втрату фаховості, тому що освітні програми розростаються, а університети штампують дипломи, які дедалі більше означають, що людина вчилася, а не вивчилася. Учатися і вивчатися - це дві різні концепції навчання. Учитель, викладач, навіть найталановитіший, уже не може бути єдиним джерелом інформації. Традиційне навчання з його авторитаризмом, орієнтацією на середнього учня, перевагою репродуктивної діяльності над пошуковою не відповідає вимогам часу. Тому настала необхідність переходу від «передачі знань» до «навчання вчитися», «навчати жити». Сучасному учневі не так треба подати тему, як навчити осмислювати її, а він вже потім шукатиме інформацію, яка допоможе реалізувати проблему. Отож повернути учням інтерес до шкільних предметів, зробити навчання цікавим, посилити бажання учитися спонукає до пошуків нових методів навчання. Диплом засвідчує лише вчасну оплату за навчання.

Реалії інформаційного суспільства все активніше входять в суспільне буття України. Як свідчать нові дослідження, Україна в останні роки здійснила якісний прорив у застосування новітніх мережевих інформаційних технологій у всіх сферах життєдіяльності, щоб передати знання майбутнім поколінням. Інформація і знання дійсно стали потужним економічним ресурсом, суттєво зросла мобільність інформаційних, фінансових та трудових ресурсів, зріс рівень глобалізації, відбуваються суттєві та досить динамічні зміни як в структурі економіки, так і в структурі ринку праці. Ці процеси породжують нові виклики до сфери освіти, яка має гнучко, динамічно та адекватно реагувати на суспільні трансформації шляхом

продукування нових освітніх продуктів, технологій навчання та організації освітнього процесу як складного досвіду. Загально визнано, що освіта є одним з найважливіших соціальних явищ та запорукою розвитку суспільства і держави. Саме тому є незаперечною необхідність державного регулювання освіти, щоб вибудувати аргументи до генетичних основ української освіти і цивілізації як професійної, фахової, інтелектуальної, творчо-креативної, де кожен учень стає суб'єктом навчання.

Щоб підготувати людину до життя у цифровому столітті, слід сповна усвідомити сутність змін, що привносить новий час, зорієнтувати суспільство і державу на свідоме, послідовне й динамічне їх сприйняття. І, безумовно, – готувати людину до життя й діяльності в нових умовах. Це – завдання всього суспільства, а особливо освіти. Саме тут людина лишає в минулому дитяче зубріння напам'ять і приймає тривогу, дискомфорт і різноманітні виклики, що ведуть до здобуття глибших знань – сподіваюся, на все життя. Диплом з бакалавра з фізики чи філософії має бути ознакою справді освіченої людини, яка не лише добре знається на певному предметі, а має ширше розуміння власної культури та історії. Це не повинно бути легко.

Суттєвим кроком модернізації вищої освіти в Україні є затвердження нового переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти та створення механізму його впровадження. Згідно з Наказом Міністерства освіти і науки «Про особливості запровадження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 р. №266, створено таблиці відповідності переліків галузей знань, напрямів і спеціальностей, за якими раніше здійснювалася підготовка здобувачів вищої освіти, новому переліку 2015 р.

Згідно з вимогами ст. 13 Закону України «Про вищу освіту» методологію та методичні рекомендації щодо створення нових стандартів вищої освіти розробляє Науково-методична рада (НМР) Міністерства освіти й науки України (МОН) за участю Національного агентства з забезпечення якості вищої освіти (НАЗЯВО), а галузеві науково-методичні комісії (НМК) здійснюють розроблення цих стандартів. Слід зазначити, що за відсутності Національного агентства з забезпечення якості вищої освіти, Міністерством освіти і науки розроблено низку нормативних документів щодо імплементації Закону України «Про вищу освіту», які реалізують стратегічні напрями розвитку вищої освіти та підготовки фахівців в умовах магістратури й аспірантури. Ці документи передбачають впровадження комплексу заходів, щодо методології та технології розробки для кожного рівня вищої освіти

стандартів нового покоління відповідно до Національної рамки кваліфікацій з урахуванням Європейського досвіду.

Отже, вирішальним чинником модернізації вищої освіти України повинна бути послідовність державного управління щодо вирішення завдань, визначених Законами України «Про вищу освіту» та «Про освіту», Національною доктриною розвитку освіти України у XXI столітті, Державною національною програмою «Освіта: Україна XXI століття», Стратегією сталого розвитку «Україна-2020», Національною стратегією розвитку освіти в Україні на період до 2021 року, Концепцією розвитку освіти України на період 2015–2025 років тощо.

Одним з важливих пріоритетів сучасної освіти є управління модернізацією національної освітньої системи, виражена й чітко спланована координація взаємодії суб'єктів освітньої політики, переосмислення функцій вищої освіти з екстраполяцією на майбутні перспективи, набуття нею особливого значення як рушійної сили позитивних змін у державі.

Зміни у сучасному суспільстві, а саме перехід від індустріальної до інформаційно-цифрової суспільної парадигми та суспільні інтеграційні процеси зумовили зміни методів, форм і способів взаємодії в системі вищої освіти в цілому, а також в процесі вивчення іноземних мов зокрема. Це виражається в переході від методів навчання, в центрі яких стоїть викладач, до методів, орієнтованих на активну діяльність студента, а також у зростанні впливу нових інформаційних технологій на процес навчання. Поява якісно нових засобів навчання, а саме засобів інформаційних та комунікаційних технологій, зумовила необхідність розвитку нових методів навчання, орієнтованих на окремо взятую людину з усією своєрідністю її індивідуальності. Такі зміни потребують інтенсифікації процесу навчання, де діяльність студента поступово виходить на передній план.

Управління освітою як відповідь на виклики глобальної цивілізації і посткоронавірусного її розвитку засвідчує про різноманітність онлайн-курсів, інтернет-ресурсів, You-tube-каналів, запропонованих для вивчення іноземних мов, дає можливість обрати найбільш ефективні варіанти вивчення і вдосконалення знань, працювати самостійно, але ситуація не повинна скластися таким чином, що університети перетворяться на отримання освіти масового вжитку, отриманої з Інтернету.

Упровадження комп'ютера у сфері освіти стало початком революційного перетворення традиційних методів і технологій навчання та всієї галузі освіти. Важливу роль на цьому етапі, крім комп'ютерів, відіграють такі інформаційно-комунікаційних технології (ІКТ): телефонні засоби зв'язку, телебачення, космічні комунікації, що переважно

застосовуються у процесі управління процесом навчання і системах додаткового навчання.[7]

Освітні технології (ОТ) є одним із головних елементів системи освіти, оскільки вони безпосередньо спрямовані на досягнення головних цілей: навчання і виховання. Під ОТ розуміють як реалізацію навчальних планів і навчальних програм, так і передавання учню, студенту системи знань, а також використання методів і засобів для створення, збирання, передавання, збереження і оброблення інформації у конкретній галузі.

ІКТ здійснюють активний вплив на процес навчання і виховання студентів, оскільки змінюють схему передавання знань і методи навчання. Разом з тим, упровадження ІКТ у систему освіти не тільки впливає на освітні технології, а й уводить до процесу освіти нові. Вони пов'язані із застосуванням комп'ютерів і телекомунікацій, спеціального устаткування, програмних та апаратних засобів, систем обробки інформації. Вони пов'язані також зі створенням нових засобів навчання і збереження знань, до яких належать електронні підручники і мультимедіа; електронні бібліотеки й архіви, глобальні та локальні освітні мережі; інформаційно-пошукові та інформаційно-довідкові системи. Викладачів у США уражає те, що студенти безсоромно вимагають хороших оцінок, незважаючи на робочу етику, але саме цього й варто очікувати, якщо студент вважає себе клієнтом, а товаром є звання, а не освіта.[9]

Розглядаючи елементи складної системи інформаційних технологій навчання (ІТН), слід наголосити, що в освіті важливою умовою успішної інтеграції технологій є професійна підготовка викладачів і фахівців, які здійснюють експлуатацію систем і засобів нової інтегрованої технології навчання. Кожний учасник навчання на основі ІТН, включаючи адміністрацію установ освіти, має володіти необхідною інформаційною грамотністю і розумінням у використанні технологій. У деяких країнах для цього необхідно навіть мати відповідний сертифікат. Наприклад, така вимога є у Великобританії. Введення сертифікатів для учасників процесу навчання дає змогу спростити впровадження ІТН і підвищити адекватність оцінок ефективності технологій. Проте коли йде мова про смерть фаховості, то з'являють показники з більш високими балами випуску студентів та їх інтелектуальних досягнень. Головним завданням вишів повинно стати - боротьба за надання високих фахових знань з тієї чи іншої спеціальності, щоб не допустити інфляції знань чи зниження мотивації учнів вад отримання знань.

Управління освітою як відповідь на виклики глобальної цивілізації і посткоронавірусного її розвитку включає удосконалення системи освіти, на

основі інформаційних технологій, широке впровадження в навчальний процес ІКТ привело до появи віртуальних університетів, відкритої системи освіти, які повинні стати простором для інтелектуальних досліджень.

Реалізація відкритої освіти може здійснюватись за рахунок дистанційної освіти, яку розглядають як різновид освітньої системи, в якій переважно використовуються дистанційні технології навчання та організації освітнього процесу, або як одну з форм здобуття освіти, за якою опанування тим або іншим її рівнем за тією або іншою спеціальністю здійснюється в процесі навчання на відстані.

Аналізуючи проблеми використання ІКТ в освіті, необхідно насамперед активізувати процес упровадження ІКТ у систему освіти, забезпечення навчальних закладів комп'ютерною технікою, розвиток телекомунікацій, глобальних і локальних освітніх мереж для створення інтелектуального простору.[8]

Інформатизація суспільства пов'язана, насамперед, з розвитком комп'ютерної техніки, різноманітного програмного забезпечення, глобальних мереж (Інтернет) та мультимедійних технологій.

Мультимедійні засоби навчання відіграють значну роль у розвитку освіти інформаційного суспільства. Мультимедійні засоби навчання– це комплекс апаратних і програмних засобів, що дозволяють користувачеві спілкуватися з комп'ютером, використовуючи різноманітні, природні для себе середовища: графіку, гіпертексти, звук, анімацію, відео. Мультимедійні системи надають користувачеві персонального комп'ютера такі види інформації: текст; зображення; анімаційні картини; аудіо коментарі; цифрове відео. Технології, які дозволяють з допомогою комп'ютера інтегрувати, обробляти і водночас відтворювати різноманітні типи сигналів, різні середовища, засоби і способи обміну інформацією, називаються мультимедійними.[10]

Управління освітою як відповідь на виклики глобальної цивілізації і посткоронавірусного її розвитку засвідчує, що існують різноманітні способи застосування засобів мультимедіа в навчальному процесі, серед яких:

- використання електронних лекторів, тренажерів, підручників, енциклопедій;
- розробка ситуаційно-рольових та інтелектуальних ігор з використанням штучного інтелекту;
- моделювання процесів і явищ;
- забезпечення дистанційної форми навчання;
- проведення інтерактивних освітніх телеконференцій;

- побудова систем контролю й перевірки знань і умінь студентів (використання контролюючих програм-тестів);
- створення і підтримка сайтів навчальних закладів;
- створення презентацій навчального матеріалу;
- здійснення проєктивної і дослідницької діяльності студентів тощо.

Управління освітою як відповідь на виклики глобальної цивілізації і посткоронавірусного її розвитку включає використання засобів мультимедіа в освітньому процесі та сприяє:

- підвищенню мотивації студентів до навчання;
- реалізації соціальної мети, а саме – інформатизації суспільства;
- інтенсифікації процесу навчання;
- розвитку особистості студента;
- розвитку навичок самостійної роботи з навчальним матеріалом;
- підвищенню ефективності навчання за рахунок його індивідуалізації.

Таким чином, застосування комп'ютерів в освіті привело до появи нового покоління інформаційних освітніх технологій, що дали змогу підвищити якість навчання, створити нові засоби впливу, ефективніше взаємодіяти педагогам зі студентами. На думку багатьох фахівців, нові інформаційні освітні технології на основі комп'ютерних засобів дають можливість значно підвищити ефективність навчання.

Література:

1. Ажажа М. Державне реформування вищої освіти в сучасних умовах. Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2019. С. 7-9.
2. Волков О. Г., Землянський А. М., Олексенко Р. І., Рябенко Є. М. Філософія: навчальний посібник-практикум. МДПУ імені Богдана Хмельницького. Мелітополь, 2017
3. Келлі Кевін. Невідвортне. 12 технологій, що формують наше майбутнє / пер. з англ. Наталія Валевська. К. : *Наш формат*, 2018. 304 с.
4. Левітін Даніел. Структуроване мислення. Ясний розум в інформаційному хаосі / пер. з англ. Роман Шиян. К. : *Наш формат*, 2020. 456 с.
5. Ніколс Том. Диванні експерти. Як необмежений доступ до інформації робить нас тупішими». пер. з англ. Євгенія Кузнецова. К. : *Наш формат*, 2019. 240 с.
6. Олексенко Р. Епоха глобалізації, її вплив на інформаційне суспільство. П'ята всеукраїнська наукова конференція «Сучасні соціальногуманітарні дискурси». 2015. С.56-59.

7. Олексенко К. Б. Сучасні тенденції розвитку інформаційно-комунікаційних технологій в освіті. Інформаційні технології в освіті та науці. 2018. С. 196- 201.

8. Олексенко К. Формирование профессиональной ИТ-компетентности как основа реформирования современной украинской школы. Mokslas ir praktika: aktualijos ir perspektyvos Taptautinė mokslinė - praktinė konferencija. 2018. С.128-129.

9. Олексенко К. Формирование профессиональных ИТ-компетентностей как основа формирования интеллектуального капитала нового промышленного уклада общества. Міжнародна науково-практична конференція «Теоретичні і практичні засади еволюції від інформаційного суспільства до «суспільства знань» і до smart-суспільства: виклики і можливості четвертої промислової революції». 2018. С.176-179.

10. Ортіна, Г. В., Нестеренко, О. М., Застрожнікова, І. В., Воронина, Ю. Є. Інтерактивна дошка як основа підвищення ефективності організації навчального процесу та модернізації вищої освіти. Збірник науково-методичних праць Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного; 2020. № 24. С. 273-278.

11. Портер Майкл. Конкурентна перевага. Як досягати стабільно високих результатів / пер з англ. Ірина Ємельянова, Ірина Гнатковська. К. : Наш формат, 2019. 624 с.

12. Нестеренко О.М. Формування культури діалогу в умовах існування мультикультурного суспільства. Сучасні наукові дослідження на шляху до євроінтеграції: матеріали міжнародного науково-практичного форуму (21-22 червня 2019р.) Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного; за загальною редакцією д.т.н. професора Надикто В.Т. Мелітополь: ФОП Однорог т.в. 2019. Ч. 2. 420с. С.273-376

13. Електронний ресурс:
http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/NT1109.html

14. Електронний ресурс:
http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/NT1109.html

15. Ставицька В.І. Інформаційно-комунікаційні технології в освіті / В. І. Ставицька // Матеріали науково-практичної конференції / [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://confesp.fl.kpi.ua/node/1103>

16. Застрожнікова І.В. Зарубіжний досвід електронного урядування сфери освіти в Україні. *Науковий вісник: державне управління*. №2 (4). 2020. С.160-168.